

Koszaliński karnawał „Solidarności” 1980-1981

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Organizator:

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN - stacjon. w Szczecinie

Kurator wystawy:

Sebastian Łagodziński

Autorzy:

Michał Siedziako (teksty, scenariusz), Edyta Winiak (wybór zdjęć)

Konsultacja:

Tomasz Kozłowski, Jan Olasak

Projekt graficzny:

Witoldas Studio

Za udostępnienie fotografii, dokumentów, prasy i zdjęć oraz innych pamiątek autorzy wystawy dziękują: Klementynie Białobłockiej, Władysławowi Góralickiemu, Pawłowi Michalskiemu, Ryszardowi Matkiewiczowi, Jerzemu Piatowskiemu, Lubomirze Rępczyńskiej, Dominice Kowczyk, a także Dominice Czernielewskiej, przewodniczącej Regionu Koszalińskiego "Pobrzeże" stow. "Solidarność", która zgodnie otworzyła przed nami archiwum Koszalińskiej "Solidarności" oraz Andrzejowi Ziemińskiemu, dyrektorowi Koszalińskiej Biblioteki Publicznej.

Gorące lato '80 rozpoczęło się od wydarzeń na południowym wschodzie Polski. W lipcu w województwie lubelskim zastrajkowali m.in. kolejarze (w momencie kulminacyjnym strajkowało przeszło sześćdziesiąt zakładów). Ich protest, ze względu na odczuwalne dla wielu podróży efekty, nie mógł przejść bez echa w innych regionach Polski. Władzom udało się jednak wygasić pierwszą falę strajków poprzez zgodzenie się na ekonomiczne postulaty strajkujących.

W sierpniu stanęły dalsze zakłady, w tym stocznie w Gdańsku i Szczecinie. Ich przystąpienie do strajków, ze względu na dotychczasową historię (pamięć tragicznych wydarzeń Grudnia '70), jak również znaczenie dla polskiej gospodarki, stało się momentem przełomowym.

W obu aglomeracjach utworzono Międzyzakładowe Komitety Strajkowe, do których akces zgłaszały kolejne przedsiębiorstwa z wybrzeża, ale także z innych części kraju. Choć główną przyczyną protestów była po raz kolejny zła sytuacja gospodarcza, postulaty o charakterze ekonomicznym poprzedzał jeden najważniejszy. Na pierwszym miejscu strajkujący żądali utworzenia nowych, niezależnych od władz i pracodawców związków zawodowych (wśród innych postulatów znalazło się także m.in. zniesienie cenzury, legalizacja prawa do strajku w konstytucji oraz zaprzestanie prześladowań działaczy opozycji). Skala protestów sprawiła, że komuniści zdecydowali się na podjęcie rozmów ze społeczeństwem.

1. Lech Wałęsa przemawia na Chłostwie (Chłostkowo, Łódź), sierpień 1980 r.
Źródło: Łączy nas historia (archiwum) / Onet.pl

2. Władimir Łukin, Aleksandr Kozłow i Leonida Szepelowa, sierpień 1980 r.
Źródło: Onet.pl

3. Strajk w Stoczni Gdańskiej, sierpień 1980 r.
Źródło: Łączy nas historia (archiwum) / Onet.pl

SIERPIEŃ '80 W WOJEWÓDZTWIE KOSZALIŃSKIM

Fala strajkowa nie ominęła także województwa koszalińskiego. 20 sierpnia w geście solidarności ze strajkującymi w Gdańsku symbolicznie wystąpili dwaj koszalińscy kolejarze: Jan Grobelny i Piotr Mazur. Wywiesili oni na jednym z budynków przy peronie stacji PKP w Koszalinie biało-czerwoną flagę oraz portret prymasa Stefana Wyszyńskiego. Ich akcja spotkała się jednak z szybką interwencją Straży Ochrony Kolei i Milicji Obywatelskiej.

Jako pierwsi 25 sierpnia strajk podjęli pracownicy Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej w Koszalinie. Tego samego dnia do akcji przylączyła się część pracowników koszalińskiego Przedsiębiorstwa Transportowo-Sprzętowego Budownictwa „Transbud”. Nazajutrz strajkowały już oddziały wska-

zanych przedsiębiorstw w Białogardzie (komunikacja) i Szczecinku („Transbud”). W kolejnych dniach w województwie do protestów przystępowali pracownicy następnych zakładów pracy, w tym m.in. Zakładu Remontowo-Montażowego, Wojewódzkiej Spółdzielni Mleczarskiej, Zakładów Maszyn i Urządzeń Technologicznych „Unitra-Unima” – Zakładu Techniki Próżniowej i Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej w Koszalinie, Polskiej Żeglugi Bałtyckiej w Kołobrzegu, Zakładów Podzespołów i Urządzeń Teletechnicznych „Telkom-Telcza” w Czaplinku, Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Kuter” i Państwowych Zakładów Przemysłu Skórzanego „Alka” w Darłowie czy Zakładów Sprzętu Instalacyjnego „Polam” w Szczecinku.

1. Strajk w Koszalinie. Zakład Przemysłu w Koszalinie. Fot. Jan Poleski

2. Wozokomunikacyjny. Fot. Jan Poleski

3. Milicjanci Straży Ochrony Kolei w Koszalinie. W geście solidarności ze strajkującymi w Gdańsku wywiesili na jednym z budynków przy peronie stacji PKP w Koszalinie biało-czerwoną flagę i portret prymasa Stefana Wyszyńskiego. Fot. Jan Poleski

4. Strajk w Koszalinie. Zakład Przemysłu w Koszalinie. Fot. Jan Poleski

5. W Koszalinie znowu protest. Właściciele zakładu PKP w Koszalinie wstrzymali dostawy energii.

W zakładach pracy Pomorza Środkowego

NGZZ
Solidarność

POROZUMIENIE

Mimo podnoszenia w poszczególnych miejscach pewnych postulatów własnych, strajki w województwie koszalińskim były przede wszystkim strajkami solidarnościowymi w poparciu dla Gdańska i Szczecina oraz wysuwanymi tam żądań. Do pracy powrócono po podpisaniu 31 sierpnia porozumienia między gdańskim MKS-em z przewodniczącym Lechem Wałęsą, a komisją rządową wicepremiera Mieczysława Jagielskiego (szcze-

ciński MKS z Marianem Jurczykiem podpisał podobne porozumienie z komisją wicepremiera Kazimierza Barcikowskiego dzień wcześniej). Robotnicy wywalczyli zgodę na utworzenie samorządnych i niezależnych związków zawodowych. Ostatnimi spośród tzw. porozumień sierpniowych były umowy podpisane 3 i 11 września w Jastrzębiu-Zdroju oraz w Hucie Katowice (Dąbrowa Górnicza).

1. Podpisanie porozumienia w Katowicach. W tle: Lech Wałęsa, przewodniczący MKS-u z Gdańska, i Mieczysław Jagielski, wicepremier rządu PRL, podpisujący porozumienie z przedstawicielami MKS-u z Katowic. W pierwszym rzędzie: Lech Wałęsa, przewodniczący MKS-u z Gdańska, i Mieczysław Jagielski, wicepremier rządu PRL, podpisujący porozumienie z przedstawicielami MKS-u z Katowic. W drugim rzędzie: Marian Jurczyk, przewodniczący MKS-u z Katowic, i Kazimierz Barcikowski, wicepremier rządu PRL, podpisujący porozumienie z przedstawicielami MKS-u z Katowic.

2. Podpisanie porozumienia zwaitego 8700 Katowic Krakowa (Województwo Śląskie) Strabawy w dniu 31 sierpnia 1980 roku w Szczecinie

3. Podpisanie porozumienia zwaitego 8700 Katowic Krakowa (Województwo Śląskie) Strabawy w dniu 31 sierpnia 1980 roku w Szczecinie

4. Podpisanie porozumienia zwaitego 8700 Katowic Krakowa (Województwo Śląskie) Strabawy w dniu 31 sierpnia 1980 roku w Szczecinie

NGZZ
Solidarność

PIERWSZE KROKI

Do działań związanych z budową nowej organizacji pracowniczej (nazwę Niezależny Samoorganizujący Związek Zawodowy „Solidarność”, zaproponowaną przez Karola Modzelewskiego, przyjęto dopiero 17 września na ogólnopolskim spotkaniu komitetów założycielskich w Gdańsku) przystąpiono błyskawicznie po zakończeniu strajków. W poszczególnych zakładach pracy wyłoniły się komitety założycielskie niezależnych związków zawodowych. 31 września z inicjatywy Adama Janusza powołano do życia Międzyzakładowy Komitet Założycielski w Koszalinie. Dwa dni później w Koszalińskich Zakładach Narzędzi Skrawających odbyło się zebranie, na którym wybrano jego władze. Przewodniczącym

został Grzegorz Stachowiak, jego zastępcami Stanisław Szymański i Jolanta Grzybowska. Do prezydium m.ż. weszli także: Elżbieta Potrykus, Marian Bielec, Henryk Kucz, Mateusz Mielniczek, Zygmunt Jutkiewicz, Jerzy Gil i Jan Kukielka. Struktury międzyzakładowe jeszcze we wrześniu powołano także w Białogardzie, Szczecinku i Kołobrzegu. Reprezentację województwa koszalińskiego w Krajowej Komisji Porozumiewawczej powierzono Elżbiecie Potrykus i Tomaszowi Czarnikowi. Bardzo szybko wzrastała liczba członków nowego związku w województwie koszalińskim. Pod koniec września było to ok. 12 tys. osób. Już po kilku tygodniach liczba ta uległa podwojeniu.

17. Zwłoczenie i powołanie do życia nowego związku zawodowego w Koszalinie. Wzrosty: Stanisław Szymański, Jolanta Grzybowska, Henryk Kucz, Mateusz Mielniczek, Zygmunt Jutkiewicz, Jerzy Gil i Jan Kukielka.

18. Międzyzakładowy Komitet Założycielski w Koszalinie.

19. Dokument powołujący do życia nowy związek zawodowy w Koszalinie.

20. Złoty jubileusz 100-lecia „Solidarności” w Koszalinie. Wzrosty: Jerzy Gil, Stanisław Szymański, Jolanta Grzybowska.

1. Stanisław Szymański
2. Jolanta Grzybowska
3. Henryk Kucz
4. Mateusz Mielniczek
5. Zygmunt Jutkiewicz
6. Jerzy Gil
7. Jan Kukielka

21. Złoty jubileusz 100-lecia „Solidarności” w Koszalinie.

Wraz z tworzeniem się struktur „Solidarności” w województwie koszalińskim zaczęły powstawać związkowe czasopisma. 16 września ukazał się pierwszy numer periodyku „Solidarność”. Pismo MKZ w Koszalinie (od numeru drugiego do siódmego w winiecie występował także Białogard). Redaktorem naczelnym pisma został Wiesław Romanowski, do kolegium redakcyjnego

wchodził: Krzysztof Adamski, Katarzyna Lipka, Andrzej Narojek i Stanisław Szymański. Związane z nowym związkiem gazety zaczęto wydawać także w innych miastach województwa. Były to m.in. „Goniec Kołobrzegi”, „Biuletyn NSZZ „Solidarność” Kołobrzeg” czy „Solidarność”. Biuletyn MKZ Szczecinek”.

10 grudnia 1980 roku

nr 7

1. Wiesław Romanowski, redaktor naczelny „Solidarności” z siedzibą w Koszalinie, z Krzysztofem Adamskim, MKZ NSZZ, 1980

2. Wiesław Romanowski, redaktor naczelny „Solidarności” z siedzibą w Koszalinie, z Andrzejem Narojkiem, Biuletyn MKZ Szczecinek

3. Strona tytułowa pierwszego numeru „Solidarności”

Sformułowane słońca. Wydawał który na słońcu się w zakłach. Nie trzeba był się w marcu 1980 roku, nie ma Słupsk, która przetrwała referendum wybrał uszczelniony wybór. Dwa te, zakładowe w słońcu, to była rozstana, postaćła niewygodnie talanta by ciwowej nawet roboty. Wielka doprawdy cierpienie kolejarze wyrabającego winnego słońca na doprowadzenia tego wystąpienia do końca. Niewybredna konsekwencja i ewidentnie wręgi stosunek do sali, mocno podkreślały „bielskość oseny” przy zwirowaniu wszystkich przebie punkcie oszczelniał iloty zarządów słońca słońciami. „Winy nie dopa-

SB WOBEC „SOLIDARNOŚCI”

Od samego początku „Solidarności” województwa koszalińskiego interesowała się Służba Bezpieczeństwa. Tajna policja polityczna PRL założyła sprawę obiektywną kryptonim „Związek”, w ramach której imigilowano poszczególne działaczy i struktury. Oddzielną teczkę założono na każdy MKZ. Nie poprzestawano przy tym tylko na obserwacji i zbieraniu informacji. Pod koniec 1980 r. w działających w województwie Międzyzakła-

dowych Komitetach Założycielskich działało trzech, w strukturach zakładowych związku zaś siedmiu tajnych współpracowników SB. W późniejszym okresie bezpieka starała się także wywoływać konflikty między działaczami „Solidarności”, przykładowo poprzez rozpowszechnianie plotek o kryminalnej przeszłości niektórych z nich.

1. Dokumenty z akt sprawy obiektywnej „Związek” w archiwum SB w Koszalinie

Imię i nazwisko	Adres	Stanowisko	Wzrost	Waga	Barwa włosów	Barwa oczu	Barwa skóry	Barwa krwi	Barwa śluzówki	Barwa zębów	Barwa paznokci	Barwa skóry	Barwa włosów	Barwa oczu	Barwa skóry	Barwa krwi	Barwa śluzówki	Barwa zębów	Barwa paznokci	
...

2. Dokumenty z akt sprawy obiektywnej „Związek”

3. Dokumenty z akt sprawy obiektywnej „Związek”

„SOLIDARNOŚĆ” JAKO RUCH SPOŁECZNY

Jesienią 1980 r. narodził się w Polsce nie tylko nowy związek zawodowy. Pod nazwą „Solidarność” krył się ogromny ruch społeczny, obejmujący swoim zasięgiem cały przekrój grup społecznych i zawodowych. Ci, którzy nie mogli sami stać się członkami „Solidarności” rozpoczęli w całym kraju pod parasolem związku starania o zarejestrowanie własnych niezależnych organizacji. Nie inaczej było również w województwie koszaliń-

skim. W październiku w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Koszalinie powstał komitet założycielski Niezależnego Zrzeszenia Studentów. W listopadzie w stolicy województwa utworzono Komitet Wojewódzki „Solidarności Wiejskiej”. Nieco później, bo w marcu 1981 r. w mieście zaczął funkcjonować także komitet założycielski NSZZ „Solidarność Rzemieślników”.

1. Zjazd milicji i policjantów z kłosa gromadzący uliczników w „Solidarności” przed wejściem do Zakładów Przemysłowych im. 1 Maja w Koszalinie.

2. Zjazd milicji i policjantów z kłosa gromadzący uliczników w „Solidarności” przed wejściem do Zakładów Przemysłowych im. 1 Maja w Koszalinie.

3. Zjazd milicji i policjantów z kłosa gromadzący uliczników w „Solidarności” przed wejściem do Zakładów Przemysłowych im. 1 Maja w Koszalinie.

PIERWSZE OSTRZEŻENIE

Władze PRL wciąż opóźniały realizację podpisanych porozumień. W protestie przechoło brakuwi wynegocjowanych wcześniej podwyżek płac, utrudnieniom w zakładaniu nowych związków, jak również prowadzonej w mediach akcji propagandowej przechoło

„Solidarności”, 29 września Krajowa Komisja Porozumiewawcza zapowiedziała na 3 października ogólnopolski, godzinny strajk ostrzegawczy. W województwie koszalińskim stanęło tego dnia 45 zakładów. Pracę przeważało przeszło 3 tys. osób.

1. Dokumenty informujące o realizacji umów porozumiewawczych z „Solidarnością”

2. List Ministerstwa „Złoty Państw” do władz i przedsiębiorstw miasta

3. Rozkaz z dnia 20.09.1980 r. o „Złoty Państw” i „Złoty Państw”

4. Informacja o stanie sytuacji w zakładach „Złoty Państw”

5. Informacja o stanie sytuacji w zakładach „Złoty Państw”

Akcją strajkową z 3 października „Solidarność” pokazała swoją siłę w całym kraju. Mimo to, władze nie odstąpiły od prób ograniczania ruchu. 24 października na rozprawie rejestracyjnej w Sądzie Wojewódzkim w Warszawie sędzia Zdzisław Kościelniak ogłosił, że nowy związek został zarejestrowany. Radość obecnych na sali nie trwała jednak długo. Zaraz potem zostali bowiem poinformowani, że sąd jednostronnie wprowadził do statutu związku poprawki. Decyzja ta spotka-

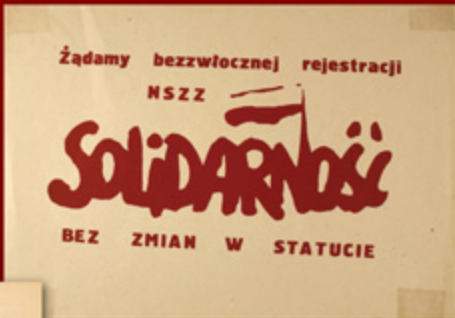
ła się z powszechnym oburzeniem i została zaskarżona przez przedstawicieli „Solidarność” do Sądu Najwyższego. Celem wywarcia nacisku na decydentów na 12 listopada zapowiedziano gotowość strajkową w całym kraju. Kolejny strajk w tej sprawie nie był już jednak potrzebny, 10 listopada Sąd Najwyższy uchylił decyzję Sądu Wojewódzkiego, zatwierdzając wersję statutu bez poprawek, z wynegocjowanymi wcześniej przez strony załącznikami.

1. Wskazywanie adresów przez sądownictwo w sprawie „Solidarność”

2. Deklaracja o niezaprzeczalności przez W. Kozłowski w sprawie „Solidarność”

3. Sprawa o zwrot w sprawie „Solidarność”

4. Rozprawa w sprawie „Solidarność” przed Sądem Najwyższym, 10 listopada 1981 r. (zobacz: „Solidarność” w Warszawie, 1981, s. 10-11)

5. Złoty i srebrny jubileusz „Solidarność” w Warszawie, 10 listopada 1981 r. (zobacz: „Solidarność” w Warszawie, 1981, s. 10-11)

Żąd...
Solidarność
STATUCIE

Po rejestracji „Solidarności” nastąpił dalszy rozrost struktur organizacyjnych związku w województwie koszalińskim. Nowy rok związek rozpoczął od konfliktu z władzami o wolne soboty. Wbrew wcześniejszym ustaleniom 7 stycznia wicepremier Mieczysław Jagielski oznajmił w telewizyjnym wystąpieniu, że decyzją rządu najbliższa sobota (10 stycznia) będzie dniem roboczym. W odpowiedzi na to, nazajutrz Krajowa Komisja Porozumiewawcza związku wezwała do niestawienia się tego dnia do pracy argumentując, że ludzie, którzy się do jej wezwania zastosują „będą działali prawnie, zgodnie z obowiązującym rządem porozumieniem i nie będą mogli

z tego tytułu ponosić żadnej odpowiedzialności”. Według danych strony solidarnościowej 10 stycznia 1981 r. w województwie koszalińskim do wezwania KKP zastosowało się ok. 70 proc. zatrudnionych. Podobnie było w kolejną sporną sobotę 24 stycznia. W obu przypadkach absencje w pracy na znacznie niższą szacowała sz.

Kompromis w sprawie długości tygodnia pracy uzyskano drogą negocjacji 30 stycznia 1981 r. Jego kształt był zbliżony do propozycji „Solidarności”. Zakładał, że dniem roboczym w wymiarze 8 godzin będzie co czwarta sobota. Władze zgodziły się ponadto na rozliczenie sobót 10 i 24 stycznia.

W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas. W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas.

W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas. W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas.

W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas. W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas.

W „Solidarności” w tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas. W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas.

W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas. W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas.

W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas. W tym czasie nie było dnia wolnego, pracowaliśmy przez całą noc i w godzinach wieczornych. Wtedy walczyliśmy o dzień wolny dla każdego z nas.

CZYLI STEFAN OLSZOWSKI W SPRAWIE WOLNYCH SOBÓT

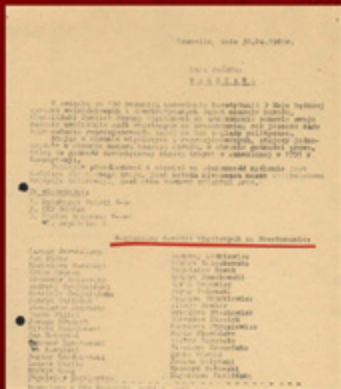
POWOŁANIE TYMCZASOWEGO ZARZĄDU REGIONU „POBRZEŻE” I PROBLEMY Z KONSOLIDACJĄ

3 marca 1981 r. powołano w Koszalinie Tymczasowy Zarząd Regionu „Pobrzeże”. Utworzyli go przedstawiciele czterech MKZ-ów: białogardzkiego, kolobrzezkiego, koszalińskiego i szczecińskiego. Na czele TZR stanął Wiktor Szostała z Kolobrzegu, jego zastępcami zostali: Edward Dżimiłowicz z Białogardu, Piotr Pawłowski z Kolobrzegu i Grzegorz Stachowiak z Koszalina. Do głównych zadań TZR należało przygotowanie

regionalnego Walnego Zebrania Delegatów.

W kolejnych tygodniach do TZR „Pobrzeże” dołączyły struktury z kolejnych miast. W kwietniu w różnym stopniu było mu już podporządkowanych dziesięć organizacji międzyzakładowych, reprezentujących Białogard, Bobolice, Czaplinek, Darłowo, Drawsko Pomorskie, Kalisz Pomorski, Kolobrzeg, Koszalin, Szczecinek i Świdwin.

W tym celu w kwietniu 1981 r. w Koszalinie odbył się pierwszy regionalny zjazd delegatów z terenów „Pobrzeża”. W tym czasie wybrano komitet organizacyjny, który miał wypracować program i statut dla nowego związku.

W tym celu w kwietniu 1981 r. w Koszalinie odbył się pierwszy regionalny zjazd delegatów z terenów „Pobrzeża”. W tym czasie wybrano komitet organizacyjny, który miał wypracować program i statut dla nowego związku.

1. Zjazd organizacyjny delegatów z terenów „Pobrzeża” w Koszalinie, 20 kwietnia 1981 r.
2. Wiktor Szostała (w środku) przy wypracowywaniu programu i statutu dla nowego związku.

3. Logo „Solidarność” na drewnianej powierzchni. W tym czasie wypracowano program i statut dla nowego związku.

19 marca 1981 r. na sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy milicjanci brutalnie pobili działaczy „Solidarności”: szefa regionu Jana Rulewskiego oraz Mariusza Labentowicza i Michała Bartoszcze. Wydarzenie to odbiło się szerokim echem w kraju, stając się przyczyną tzw. kryzysu bydgoskiego. KKP zapowiedziała na 27 marca czterogodzinny strajk ostrzegawczy. W przypadku niewyjaśnienia okoliczności zajęć w Bydgoszczy 31 marca miał się natomiast rozpocząć okupacyjny strajk generalny.

Strajk ostrzegawczy 27 marca okazał się dużym sukcesem związku w całym kraju. Nie inaczej było w województwie koszalińskim, gdzie zastrajkowało 52 tys. pracowników, zatrudnionych w 175 przedsiębiorstwach produkcyjnych i 34 instytucjach.

30 marca przedstawicielem KKP i władz udało się wynegocjować porozumienie. We wspólnym oświad-

czeniu poinformowano m.in., iż strona rządowa uznała, że „użycie sił porządkowych dla usunięcia przedstawicieli »Solidarności« z budynku Urzędu Wojewódzkiego (w Bydgoszczy) było działaniem sprzecznym z przyjętymi dotąd i przestrzeganymi zasadami rozwiązywania konfliktów społecznych środkami politycznymi, przede wszystkim drogą negocjacji”. Rząd wyraził także ubolewanie z powodu wydarzeń bydgoskich i zapowiedział, że winni zostaną postawieni przed sądem. W tej sytuacji strajk generalny przygotowywany na kolejny dzień został przez „Solidarność” odwołany.

Porozumienie stało się tematem sporych kontrowersji między działaczami „Solidarności”. Krytykowany niedemokratyczny sposób podjęcia decyzji o odwołaniu strajku generalnego. W geście protestu rezygnację z funkcji rzecznika prasowego związku złożył Karol Modzelewski.

1. Płakaczka z Bydgoszczy „zobowiązuje” w związku z kryzysem w regionie do aktywności politycznej

2. Zakładnik Jan Rulewski (w środku) w Bydgoszczy

3. Działacz „Solidarności” w mundurze wojska. W tle: przedstawiciel wojewódzkiego Urzędu Wojewódzkiego (w środku) i Karol Modzelewski (w lewej części kadru)

4. Rozkład aktywności „Solidarności” w Bydgoszczy w związku z kryzysem w regionie

5. Karol Modzelewski (w środku) w mundurze wojska. W tle: przedstawiciel wojewódzkiego Urzędu Wojewódzkiego (w lewej części kadru)

6. Strajk w Bydgoszczy. W tle: Karol Modzelewski

7. Strajk generalny w Bydgoszczy. W tle: Karol Modzelewski

I WALNE ZEBRANIE DELEGATÓW I WIZYTA LECHA WAŁĘSY W KOSZALINIE

12 czerwca 1981 r. w Koszalinie odbyła się pierwsza tura I Walnego Zebrania Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu „Pobrzeże”. Uregulowano na niej sprawy proceduralne, zaś wybory stałych władz związku i delegatów na I Krajowy Zjazd Delegatów odłożono na kolejną turę, z których druga odbyła się w dniach 3–4 lipca, trzecia 17–18 lipca 1981 r., czwarta zaś (początkowo nieplanowana, jednak drugiego dnia trzeciej tury zabrakło quorum) 25 lipca. Do wyłonionego na nich Zarządu Regionu „Pobrzeże” weszło 55 osób. Na przewodniczącego wybrany został Paweł Michałak z Koszalina, jego zastępcami zostali: koszaliniąnin Stanisław Sajkowski i Stanisław Płaskacz ze Szczecinka. Wybrano ponadto dwunastu przedstawicieli regionu na I KZD.

Ważnym wydarzeniem w przerwie pomiędzy turami i WZD była wizyta w Koszalinie Lecha Wałęsy. Otwarte spotkanie z liderem „Solidarności” odbyło się

26 czerwca 1981 r. w koszalińskim amfiteatrze. Przewodniczący KKK odpowiadał na pytania zadawane przez przybyłych. Przebieg wizyty komentowała zarówno prasa solidarnościowa, jak i oficjalna.

Na czele poszczególnych oddziałów ZR „Pobrzeże”, które po I WZD zastąpiły MKC-y, w kolejnych tygodniach stanęli: Edward Drzymidowicz (Białogard), Stanisław Sobotnik (Bobolice), Krystian Szaliński (Darłowo), Stanisław Piątkowski (Drawsko Pomorskie), Władysław Miklaszewicz (Kalisz Pomorski), Andrzej Chorąży (Kolobrzeg), Zenon Ściepiński (Koszalin), Bronisław Śliwiński (Szczecinek), Zygmunt Bąk (Świdwin) oraz Stanisław Barański (Złocieniec). Struktury związku w Polczynie-Zdroju oraz w Czaplunku postanowiły natomiast podporządkować się Zarządowi Regionu Pomorze Zachodnie.

1. Lech Wałęsa w Koszalinie podczas spotkania z delegatami NSZZ „Solidarność” Regionu „Pobrzeże” (12.06.1981 r.). Fot. Andrzej Pająk

2. Lech Wałęsa spaceruje z delegatami z Koszalina w amfiteatrze (26.06.1981 r.).

3. Delegatami z Płoczyna i Czaplunku przybyli do Koszalina.

4. Wywiad z Lechem Wałęsą w Koszalinie, tygodnik „Sopot” (1981 r.).

5. Paweł Michałak na stanowisku Przewodniczącego

6. I Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu „Pobrzeże” w Koszalinie (12.06.1981 r.).

7. O Lechu Wałęsie w „Głosie Pomorza”

8. Dokumenty z walnego zebrania delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu „Pobrzeże” w Koszalinie (12.06.1981 r.).

9. Dokumenty z walnego zebrania delegatów NSZZ „Solidarność” w Koszalinie (12.06.1981 r.).

10. Dokumenty z walnego zebrania delegatów NSZZ „Solidarność” w Koszalinie (12.06.1981 r.).

I KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW

We wrześniu i październiku 1981 r. miało miejsce jedno z najważniejszych wydarzeń okresu szesnastu miesięcy „Solidarności”. W Gdańsku, w dwóch turach (5–10 września i 26 września–7 października), odbył się I Krajowy Zjazd Delegatów związku. Region „Pobrzeże” reprezentowali na nim: Zygmunt Bąk, Edward Dzi-midowicz, Ryszard Frutczak, Jan Zieliński, Janusz Cy-wiński, Lubomira Repczyńska, Paweł Michałak, Marek Makowski, Stanisław Sajakowski, Bronisław Słwiński, Roman Tabisz, Piotr Pawłowski.

Do głównych zadań I KZD należał wybór władz związku. Przewodniczącym został Lech Wałęsa, które-go poparło 55 proc. głosujących. Do Komisji Krajowej z racji pełnionej funkcji szefa „z klucza” wszedł Paweł Michałak. O mandat drugiego reprezentanta „Pobrzeża” w krajówce konkurowali: Edward Dzi-midowicz, Broni-sław Słwiński oraz Roman Tabisz. Członkiem KK został ostatecznie pierwszy z nich.

Foto: AP/Wide World, H. Basso, Fotokultura, Agencja prasowa „Solidarność”, Związek Region „Pobrzeże” i Kulturalne

Foto: AP/Wide World, H. Basso, Fotokultura, Agencja prasowa „Solidarność”, Związek Region „Pobrzeże” i Kulturalne

Foto: AP/Wide World, H. Basso, Fotokultura, Agencja prasowa „Solidarność”, Związek Region „Pobrzeże” i Kulturalne

Foto: AP/Wide World, H. Basso, Fotokultura, Agencja prasowa „Solidarność”, Związek Region „Pobrzeże” i Kulturalne

NZZZ
SOLIDARNOŚĆ

ESKALACJA KONFLIKTU (1)

Jesienią 1981 r. w całym kraju narastał konflikt między władzami a „Solidarnością”, którego tłem były m.in. narastające braki w zaopatrzeniu sklepów w podstawowe artykuły żywnościowe. W województwie koszalińskim symptomem napiętej sytuacji było m.in. powołanie przez władze związku 19 października Regionalnego Komitetu Strajkowego, na czele którego stanął Stanisław Sajkowski, ZR „Pobrzeże” w obawie przed wybuchem niekontrolowanej fali protestów postulował także do KK o proklamowanie czterogodzinnego strajku ostrzegawczego.

Decyzją władz krajowych związku 18 października 1981 r. w całym kraju odbył się godzinny strajk ostrzegawczy. Według różnych danych w województwie koszalińskim wzięło w nim udział od 18 do 27 tys. osób. Pracownicy wielu przedsiębiorstw, którzy nie wzięli czynnego udziału w akcji, w geście solidarności ze strajkującymi w swoich zakładach wywieszali flagi. Pod wpływem pozytywnej oceny przebiegu negocjacji z władzami województwa, 6 listopada ZR „Pobrzeże” rozwiązał RKS oraz zalecił odwołanie gotowości strajkowej w zakładach pracy.

4. Zbiórki w klubie przy ul. Kościuszki 10 w październiku 1981 r.

4. Zbiórki w klubie przy ul. Kościuszki 10 w październiku 1981 r.

4. Zbiórki w klubie przy ul. Kościuszki 10 w październiku 1981 r.

4. Zbiórki w klubie przy ul. Kościuszki 10 w październiku 1981 r.

4. Zbiórki w klubie przy ul. Kościuszki 10 w październiku 1981 r.

NSZZ
SOLIDARNOŚĆ

JESTEŚMY ŚWIADKAMI BEZ-
PRZYKĄDNIEGO I BEZKRA-
DOWEGO ATAKU ZE STRONY
RADY I PZPR NA MYŚL ZWIĄZEK
RUCHOWI SPOŁECZNIEMU GOSZĄCEMU NASEM
RÓWNOŚCI, WOLNOŚCI I SPRAWIEDLIWOŚCI
KAMLIWIE ZARZUCA ANARCHIĘ I NIEODPOWIE-

**DZIŚ KREDYT ZAUFANIA SIĘ WYCZERPAŁ.
ZWIĄZEK NIE MOŻE BYĆ DALEJ NIEMY.
ŻĄDAMY DOSTĘPU DO RADIA I TV
W CELU PRZEDSTAWIENIA SWOJEGO
STANOWISKA.**

WŁAŚCICIEL
KRAJOWY ZWIĄZEK
KRAJOWY ZWIĄZEK

7. Plakat w klubie przy ul. Kościuszki 10 w październiku 1981 r.

ESKALACJA KONFLIKTU (2)

Pogotowie strajkowe w całym województwie zostało wprowadzone ponownie już 2 grudnia 1981 r., po brutalnej pacyfikacji (użyto m.in. antyterrorystów i helikoptera) Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarnictwa w Warszawie. Strajk okupacyjny w ślad za swoimi kolegami z innych miast podjęli studenci Wyższej Szkoły Inżynierskiej w Koszalinie. Postulowano odwołanie ze stanowiska rektora wst w Radomiu, wybranego ze złamaniem demokratycznych procedur prof. Michała Hebdy oraz przyjęcie obiecowanej od wielu miesięcy nowej ustawy o szkolnictwie wyższym.

Za „Pobrzeże” poparł uchwały podjęte na posiedzeniu KK i przewodniczących regionów 3 grudnia w Radomiu. Zapowiedziano w nich m.in. podjęcie 24-godzin-

nego strajku ostrzegawczego, jeśli sejm udzieli rządowi specjalnych uprawnień oraz strajk powszechny w przypadku zastosowania przez rząd środków nadzwyczajnych. Do „minimalnych warunków” postawionych przed władzami przez „Solidarność” do zawarcia porozumienia narodowego należało ustanowienie związkowej kontroli nad gospodarką (w tym przede wszystkim zasobami żywności), przeprowadzenie demokratycznych wyborów do rad narodowych, przyznanie Społecznej Radzie Gospodarki Narodowej (jej powołanie było częścią programu związku przyjętego na I KZD) wpływu na decyzje rządu oraz zapewnienie „Solidarności” dostępu do radia i telewizji.

© Hugh Jackson. WPC i Rozwój. P.O. Box 7000

© Hugh Jackson. WPC i Rozwój. P.O. Box 7000

© Hugh Jackson. WPC i Rozwój. P.O. Box 7000

© Hugh Jackson. WPC i Rozwój. P.O. Box 7000

© Hugh Jackson. WPC i Rozwój. P.O. Box 7000

© Hugh Jackson. WPC i Rozwój. P.O. Box 7000

© Hugh Jackson. WPC i Rozwój. P.O. Box 7000

© Hugh Jackson. WPC i Rozwój. P.O. Box 7000

WPROWDZENIE STANU WOJENNEGO

W nocy z 12 na 13 XII 1956 r. wprowadzono w Polsce stan wojenny. Wiele członków „Solidarności” zostało internowanych (z Regionu „Pobrzeże” wspólność podmiotu przeszło trzydziestu działaczy, m.in. Zygmunt Bała, Edward Dębicki, Andrzej Jędrzejowski, Jerzy Mielecki, Michał Żurkowski, Stanisław Pleśkacz, Wiesława Romanowska, Wiktoria Szostalek, Grzegorz Stachowiak oraz Romana Tabisza), zaś ci, którzy pozostali na wolności i chcieli kontynuować działalność, przenieśli się do podziemia. Władze w tym czasie przejęła pozakonstytucyjna Włocławska Rada Ocalenia Narodowego na czele z gen. Wojciechem Jaruzelskim. Realnie wszystkie ważne decyzje od tej pory zapadały w niewielkiej, nieformalnej grupie działaczy partyjnych składających się z sekretarza KC, naczelnika poczucnie, dyrektora Urzędu Opiekunów i Opiekunów i Szefa „Solidarności” i został przez komunistów brutalnie przezbrojowany.

Kierując się potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa i zwracając uwagę na możliwość sprawności państwa – działając na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej – Rada Państwa wprowadziła stan wojenny.

W związku z tym podaje się do publicznej wiadomości, że na czas wprowadzenia stanu wojennego w szczególności:

- 1) zakazane zostały zgromadzenia i odbywanie wszelkiego rodzaju zgromadzeń, pochodów i manifestacji, a także organizowanie i przeprowadzanie obchodów publicznych oraz imprez artystycznych, teatralnych i sportowych bez uprzedniego uzyskania zezwolenia właściwego organu administracji państwowej, z wyjątkiem nabożeństw i obrzędów religijnych odbywających się w świątyniach, kościołach i innych miejscach przeznaczonych wyłącznie do tych celów;
- 2) zakazane zostały rozpowszechnianie wszelkiego rodzaju wydawnictw, publikacji i informacji każdym sposobem, publiczne wykonywanie utworów artystycznych oraz użytkowanie jakichkolwiek urządzeń poligraficznych bez uprzedniego uzyskania zgody właściwego organu;
- 3) zawieszono zostało prawo pracowników do organizowania i przeprowadzania wszelkiego rodzaju strajków oraz akcji protestacyjnych;
- 4) należony został na osoby przebywające w miejscach publicznych obowiązek posiadania przy sobie dokumentu stwierdzającego tożsamość, a w stosunku do osób mających skłócić art. 12 – legitymacji szkolnej lub tymczasowego dowodu osobistego;
- 5) wprowadzono został obowiązek uprzedniego uzyskania zezwolenia właściwego organu administracji państwowej, w szczególności na strzelać nadgraniczną, a organu Milicji Obywatelskiej – w granicach państwa;
- 6) zakazane zostało uprawianie turystyki oraz sportów i wioślarskich na morskich wodach wewnętrznych i lotniczych.

Państwa wprowadziła stan wojenny. Zabezpieczenie możliwości sprawności państwa – działając na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej – Rada Państwa wprowadziła stan wojenny.

- 7) zakazał dokonywania zdjęć fotograficznych i filmowych w telewizyjnych określonych obiektach i miejscach oraz na określonych terenach;
- 8) zakazał używania określonych odznak i mundurów;
- 9) wytrzymał lub ograniczył pracę określonych urządzeń telekomunikacyjnych i urządzeń pocztowych i telekomunikacyjnych;
- 10) zawieszony został obowiązek przewożenia towarów w tym, kolejowym, lotniczym i wodnym oraz ruch pojazdów na drogach publicznych;
- 11) zamknął lub ograniczył graniczny ruch osobowy i towarowy.

Ponadto w czasie obowiązywania stanu wojennego i szczególnego obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej:

- 1) poborcy usłuzi za zdolnych do służby wojskowej oraz osoby niepełnosprawne od ich przeliczenia mogą być włączani do czynnej służby wojskowej, na zarządek Komendy Naczelnej;
- 2) określone jednostki organizacyjne administracji państwowej i wojskowej, wykonujące zadania szczególne i istotne dla bezpieczeństwa państwa, objęte zostały specjalnymi warunkami i obciążeniami w tych jednostkach obywateli, w których osoby te zostaną podlegające skierowaniu do służby wojskowej;
- 3) osoby przeznaczone do służby w określonych jednostkach państwowych, wojskowych i naukowych, mogą być zobowiązane do pełnienia czynnej służby w czasie i zakresie wynikającym z wykonywanych zadań;
- 4) obywatele mogą być zobowiązani przez właściwe organy administracji państwowej i organy administracji wojskowej do świadczenia określonych świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony państwa.

Wzrusza się wszystkich obywateli do zapewnienia bezpieczeństwa państwa – działając na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej – Rada Państwa wprowadziła stan wojenny. Zabezpieczenie możliwości sprawności państwa – działając na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej – Rada Państwa wprowadziła stan wojenny.

Zaproszenie do... Wzrusza się wszystkich obywateli do zapewnienia bezpieczeństwa państwa – działając na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej – Rada Państwa wprowadziła stan wojenny. Zabezpieczenie możliwości sprawności państwa – działając na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej – Rada Państwa wprowadziła stan wojenny.